

paraules i fets

«MONTSERRAT ÉS VOSTRE»

Tot i l'accelerament cada vegada més accelerat de la història, quan dels vells còmputos per períodes multiseulars hem passat gairebé al precari balanç per temporades, deu anys no són res per a una bona perspectiva. Els esdeveniments encara es troben molt a prop i, com una seqüència filmica de primer pla vista massa arran de pantalla, resulten desorbitats, enganyadors, impossibles d'entendre.

Aquest octubre, el dia 21, s'escau el desè aniversari de la mort de l'abat Escarré. Un personatge ric i complex, i doncs discutit. Els qui visqueren les manifestacions populars de dol, ara fa deu anys, a Sarrià i a Montserrat, no han pogut oblidar-les. Igual com no s'ha esborrat, per a ningú dels qui n'estimaren el gest, la figura de l'abat que, en olor de multitud, meresqué el nom d'abat de Catalunya. Tanmateix, si ara han sorgit diverses iniciatives de cara a la commemoració, ho fa, més que res, la circumstància de poder dir i poder fer obertament, en aquesta avinentesa, malgrat la lentitud de tants processos suposadament desglaçadors, moltes coses que abans no podien ser dites ni fetes sense la disfressa de l'eufemisme o de la dissimulació.

Personalment, he hagut de passar unes setmanes de repòs —hi ha entremaliadures d'infant que tornes a pagar de gran— amb què m'ha estat possible d'enllestir una edició de parlaments i d'escrits de l'abat Aureli, sota el títol, ben seu, de «Montserrat és vostre». Els textos van «de Belascoain a Viboldone», o sigui, de durant el temps de la guerra espanyola fins a la immediatesa de la mort. A base de gèneres aparentment tan contraposats com unes notes íntimes de vida interior i les esclatants declaracions a «Le Monde». Senzillament ordenats segons el temps, deixen emergir, ben clar, del fons de l'aplec, el denominador comú. Un monjo amb el poble. La fidelitat a Jesucrist en l'atenció als homes i, a l'inrevés, la fidelitat als homes en l'atenció a Jesucrist. Com el vaivé compassat d'una marxa única, sempre endavant, cap a la plenitud del creixement en Déu.

També hi ha notícies d'una altra iniciativa editorial, documental, sortida de Cuixà, que al capdavant es mou en la mateixa zona i que, possiblement, segons com, encara serà més suggeridora.

Però on la celebració prendrà més relleu serà a l'Arboç del Penedès. Sobretot per la memòria en pedra a honor del fill il·lustre de la vila. A l'esplanada de la Badalota, des d'on Francesc Escarré i Jané degué veure per primer cop, de petit, aquell Montserrat que havia de ser el centre i el tot de la seva vida. — MAUR M. BOIX.

"CRITERION", rèquiem bis

per Àlvar Maduell

*Entre abrojos la enterraron
y ella sola se murió.*

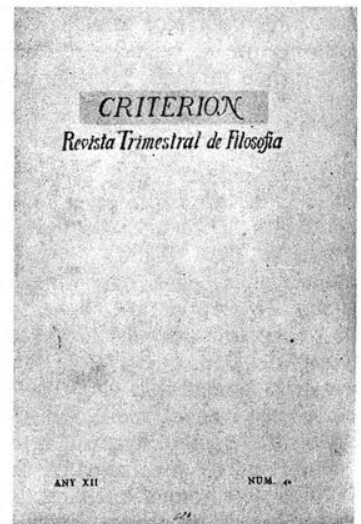
Hi ha maneres de degollar. La col·lecció «Criterion», per exemple, morí escanyada amb predilecció per l'excés d'abraçades estretes que li dedicà l'oberturista llei de premsa de 1966. Una medalla ben plúmbia que Manuel Fraga Iribarne contemplarà eternament penjada a la solapa del seu gloriós ministeri d'Información y Turismo serà la que va guanyar-se guillotinant a distància i sense sang la col·lecció «Criterion», modesta sèrie de volums amb intenció monogràfica que, des de l'any 1959, era una de les minses però incontestables mostres de vida cultural catalana, rebrotada després de l'esclafador hivern de represions que provocà la victòria franquista sobre Catalunya.

VELLA I CLENXINADA

La censura té una pila d'amics secrets. Tants, que fins ho són la meitat dels qui no ho diuen i potser la meitat dels que diuen que no. Les intimitats del seu afecte se solen conrear en silenci. De vegades es fica tan endins del cor dels seus addictes, que amb la més diligent cura amaguen l'amor que li professen, dissimulen tot dient que ni la coneixen, mentre reciten sonsors elogis a la llibertat i a la democràtica veritat. Una bona part dels qui canten les glòries de la vigilància popular, de fet somnien imposar les excel·lències de llur preferida i estimadíssima censura, de la qual porten sempre a la cartera una fotografia dedicada.

A la discreció, però, s'hi obren esclertes, i d'un país tan seriós com la Polònia recentment s'ha escapat de les mans de llurs censurs un exemplar del butlletí d'instruccions destinat a corregir i millorar la tasca dels professionals de la censura, cosa que ha permès a «The Ti-

1936.
El darrer
número de
«Criterion»,
abans de
la guerra.

mes» difondre la mostra d'unes quantes normes alligadores i estimulants. Mentre que, sense anar tan lluny, una gran enciclopèdia catalana, avesada a lluitar amb braó contra l'opressió mental de la dictadura, relliscà fins a l'amenitat de censurar a consciència l'article *censura*, sense que se n'assabentessin els lectors, perquè als mots eliminats no resta ni la possibilitat de queixar-se, i qui compra el diari mai no compra les ratlles esporgades. Ni que sigui vella, la censura conserva molts més amics que no sembla, encara que per vergonya s'amaguin a les golfes. I com que ella, a còpia d'anys, s'ha tornat lletja, si l'han de treure al carrer la guarneixen amb vestits de moda i surt cofada amb perruca postissa, encastada però ben clenxinada.

ELS FILS DE L'ARANYA

El ministre Gabriel Arias-Salgado esdevingué cèlebre amb les seves pintores-